

פרשת שבת חוה"מ סוכות

כניסת השבת: 18:14

צאת השבת: 19:06

רבנו תם: 19:46

אופק צל אביב

י"ט תשרי התשפ"ב



“עטרת מרדכי אליהו”

בית תורה וחסד

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחו לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראש"צ המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהצירא זיע"א ולע"נ הגאונים הצדיקים: מרן הראש"צ הרב עובדיה יוסף זמ"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זצוק"ל זיע"א



פרשת השבוע
חמורת מרן
הראש"צ זיע"א

שותפות של תורה כהלכה

“שְׁמַח זְבוּלוֹן בְּצִאתְךָ וְיִשְׁשַׁכְר בְּאַהֲלֶיךָ” (ל"ג, י"ח)

“שִׂמְח זְבוּלוֹן בְּצִאתְךָ” - זבולון ויששכר עשו שותפות, זבולון לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר, והם יושבים ועוסקים בתורה. לפיכך הקדים זבולון ליששכר, שתורתו של יששכר עי"י זבולון היתה” (רש"י)

דברי רש"י נפסקו גם להלכה. כך כתב מרן בשו"ע (ויד"ד סי' רמ"ו סי"א): “מי שאי אפשר לו ללמוד, מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים. הגה: ותיחשב לו כאילו לומד בעצמו. ויכול אדם להתנות עם חברו שהוא יעסק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלוק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכור לו חלקו בשביל ממונו שיתנו לו”.

אמת נכון הדבר, שישנם אנשים שקשה להם לבוא לבית המדרש, וכשהם לומדים בביתם, הם נרדמים על הספר. מכל מקום אין להם פטור מלימוד תורה, אלא אדרבה יקחו להם חברותא מתאימה ויקבעו עיתים ללימוד התורה, באופן שיהיה להם לימוד טוב ומועיל.

רק במקרה החריג ביותר, הוסיף הרמ"א את האפשרות לעשות עסק כמו יששכר וזבולון. באופן זה יזקף לזכותו לימוד התורה של אלו שהוא תומך בהם.

אבל לא יחשוב האדם שהוא קונה את הלימוד בכסף. דבר זה לא היה כלול בהסכם ליששכר וזבולון. בוודאי שגם זבולון למד תורה לפחות שמונה שעות, כמו שפסק הרמב"ם, אלא שהוא תמך ביששכר על שאר שעות היום שלא יכול היה ללמוד בהן כמו יששכר אחיו, בשל טרדותיו בפרנסה. הרי שאין התשלום פוטר את זבולון מלימוד תורה בעצמו.

במילים אחרות: עיקר המטרה בנתינת הכסף לתלמיד החכם הוא לדאוג לו שיוכל ללמוד תורה בנחת, ובזכות זה תיזקף המצוה לזכותו. אבל אם הוא נותן כסף על מנת לקנות את התורה של החבר, כמו מסחר – לא יועיל לו מאומה.

מסופר על מו"ר ראש הישיבה, רב רבנן, הרה"ג רבי עזרא עטיי זצ"ל שנכנס לירקון לקנות עגבניות. ראה אותו הירקון, ומיד אמר לו שבשבילו הוא מוריד את מחיר העגבניות. אמר לו החכם: וכי נראה לך שבאתי למכור את התורה שלי!! בסך הכל באתי לקנות עגבניות!

מנהג טוב היה בארם צובא, שכל עשיר היה מחזיק רב בביתו ונותן לו משכורת. זאת עשו עשירי הקהילה, כדי שבניהם ילמדו מהליכותיו של הרב, מדרכי לימודו, מהאופן שהוא מתפלל וכו'.

ה'מדרש שמואל' מבאר את דברי המשנה: “והעמידו תלמידים הרבה”. המשנה נקטה לשון: “והעמידו”, ולא כתבה: “ולמדי” תלמידים הרבה. מכאן שהפנייה היא דווקא לעשירים, שלא זכו לשבת באוהלה של תורה, שעליהם “להעמיד” תלמידים על ידי שיייעו להם ויהיו “תמכין דאורייתא”. בשותפות זו יזקף לזכותם לימודם של התלמידים שהם מסייעים להם.

ועוד הוא כותב שם: “שִׂמְח זְבוּלוֹן בְּצִאתְךָ” – אפילו בצאת זבולון לעסקיו, כאשר הם והרוחות מאיימים עליו, ואין הוא יודע כיצד יינצל, זכות תורתו של יששכר אחיו היתה מגינה עליו.

הגמרא בביבא (כ"א ע"א) אומרת: “מאיף ב'ו' ביב'ו ל'ו' אמר עולא: לא כשמעון אחי עזריה ולא כ'ו' יוחנן דבי נשיאה, אלא כהלל ושבנא. דכי אתא רב דימי אמר: הלל ושבנא אחי הוו. הלל עסק בתורה, שבנא עבד עסקא. לסוף אמר לו: תא נערוב ולפלוג. יצתה בת קול ואמרה: 'אם יתן איש את כל חון ביתו' וגו'". כשהלל הלל ללמוד תורה, יצא אחיו לפרקמטיא והתעשר, בעוד שהלל נשאר עני מרוד. אבל כשנעשה גדול בתורה בא אחיו שבנא והציע לו ממונו רב, ובלבד שיעשה עימו 'עסקת יששכר וזבולון'. אמר לו הלל: “אם יתן איש את כל ביתו באהבה ב'ו' ביב'ו ל'ו' – ולא קיבל מהם.

הסכם יששכר וזבולון מתקיים דווקא כשהוסכם עליו מראש, דהיינו, שמתחילה העוסק במסחר קיבל על עצמו לתמוך בלומד התורה. אבל לאחר שכבר למד הלומד, אם רוצה הסוחר לקבל חלק בתורתו – הרי זה כמו מכר, ועל כך נאמר: “אם יתן איש את כל חון ביתו באהבה ב'ו' ביב'ו ל'ו'” (“דברי מרדכי”).



תנא דבי אליהו
חיידשים בפרשה
מבית מדרשנו

הושענא רבה

בין יום-כיפור לשמחת תורה

על דרך הכלל, כשמסתיים יום-הכיפורים, יוצא האדם מבית-הכנסת עם אנחת רווחה, כמו שאומר “זהו זה, עברנו את זה”. אך הנה הזוהר הקדוש (חי"ג ל"א ע"ב) אומר לנו, שלמרות שהחתימה ביום-הכיפורים נעשתה, עדיין פתקאות גור-הדין לא נמסרו. הן נמסרות בהושענא-רבה.

ואומר גאון עוזנו ותפארתנו רבנו יוסף חיים (בן איש חי הלכות, וזאת הברכה, ש"א), כי בליל הושענא-רבה בחצות הלילה, נגמר ונעשה בחינת החותם הפנימי, שהוא עיקר יו"ת. ועל כך גם יש לנצל את הלילה הזה ללימוד ספר “משנה תורה”, הוא ספר דברים, שבו נעשה עיקר התיקון. וכן צריך להרבות בלילה זה בתפילות ובתחנונים, שזה הוא אף סיום נ"א (51) יום שהחלו בראש חודש אלול, שניתנו לנו בחסד עליון לעשות בהם תשובה, תשובה שלא שבה ריקם. וכתב הבן איש חי כי 51 יום אלו, הם סימן ועזר לכל ימי השנה, שאם האדם ישמר ויזהר בהם מכל חטא, בטוח הוא שיתגבר על יצרו כל ימי השנה כולה ולא ילכד ברשת היצר הרע! ואם באלו הימים לא ישמר כראוי, אז ילכד ברשת היצר הרע וקרויב לחטוא הרבה בכל השנה, כי אלו הימים הם דוגמת הלב והמוח שבאדם, שאם נוזקו - הוא היזק כל הגוף, ואם הם בריאים - אז יהיה כל הגוף בריא, ונ"א יום אלו הם המבחן! (“אדרת אליהו”, פרשת לך-לך). ועל כך, יום זה נקרא “הושע-נא רבה”, שאנו מבקשים מה' יתברך – “הושע” את יום נ"א, שהוא “רבה”, היום הגדול, שכידוע הוא שהכול הולך אחר החיותם.

ועוד כתוב בזוהר הקדוש, שעל אף מסירתה הפתקים והחותם הפנימי שנעשה, נותנים לאדם עוד עשרים-וארבע שעות נוספות עד יום שמיני עצרת. כמו שאומר הבן איש חי, שזהו זמן להצלה, היינו שיש הזדמנות אחרונה להינצל מגור הדין, ולכן צריך להתעורר בתשובה גדולה, וצריך להיות בחרדת הלב, חרדת קודש ויראת הדין, במהלך כל היממה הזאת.

ערבה

כשמגיע יום הושענא-רבה, דואג האדם שיהיו לו חמישה בדים של ערבה. אחרי שבמשך כל ימי החג התחברה הערבה לכל שאר המינים, עתה היא מיוחדת לבדה. “במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד”. הערבה עלתה דרגה, וכבר היא חשובה יותר מצדיקים גמורים. וכבר נרמז דבר זה בפסוק ותהילים ס"ח, ה': “סילו לרוכב בערבות ב"ה-שמו ועלזו לפניו” – השמחה לפני הקב"ה היא עם כל ישראל הנמשלים לערבות, ואת הערבות הללו אנו אוגדים יחד ביום הזה, היום האחרון, אנו אווזים בהן וחובטים אותן בקרקע. מעוררים אנו בכך את עצמנו, את עמנו, לאחידות, התלויה בענוה, וכל אלו יחד מסוגלות לקבלת התשובה, אף בשנייה האחרונה.

שמחת תורה

“שמחת תורה” הוא שם חיבה ליום שמיני-עצרת. מתוך החיבה העמוקה שיש לנו לתורה הקדושה. ב”שולחן ערוך” כתוב (סי' תרס"ט ע"א א' בהגה), שמכיוון שממחים ביום זה ועושים בו סעודה לכבוד סיום קריאת כל התורה כולה, נקרא יום זה “שמחת תורה”. הגמרא (שבת פ"ח ע"א) אומרת, שיום זה הוא יום טוב לחכמים.

רבנו הארי"ל זצ"ל (שער הכוונות דף ק"ד ע"א) שיבח את המנהג של שמחת התורה וההקפות של ספר התורה. וגאון עוזנו ותפארתנו, רבנו יוסף חיים זיע"א, כתב (בא"ח וזאת הברכה ש"ר סע"י ח"ט) שמצווה לשמוח לכבוד התורה.

אך מדוע השמחה כל כך גדולה דווקא בסוף עשיית המצווה ולא בתחילתה? למה לא עושים חנוכת קריאת התורה כמו עושים חנוכת בית בתחילת לימוד התורה?

חכמי המוסר הסבירו, שקבלת התורה הייתה בתחילה בכפייה – “כפה עליהם הר כגיגית” (שבת פ"ח ע"א), אבל לאחר שבני-ישראל מסיימים ללמוד את התורה הקדושה, כשהתורה הקדושה כולה נמצאת לנגד עיניהם, הם רואים שדבריה “נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים” (תהלים י"ט, ח), ואז הם עושים שמחה על הסיום הזה, על הגילוי מחדש של הודה ותפארתה של תורתנו הקדושה. אף התורה שמחה בזמן שלומדים והוגים בה ומקימים את מצוותיה והנהגותיה. התורה שמחה כשעם ישראל משתמש בה, ולא כאשר היא מונחת בקרן זוית, כאבן שאין לה הופכין.

כשעם ישראל מסיימים את לימוד התורה, יודעים את המצוות ומקימים אותן, התורה עצמה שמחה בריבוי בני ישראל המקיימים את מצוותיה, וכן עם ישראל שמח בשמחתה של התורה. שמחה הדדית. (“אביהם של ישראל על התורה”).



הליכות עולם לו
מפסקי מרן
הראש"צ זצ"ל

הושענא רבה

א. **קיצור** לשון שער הכוונות דרושו של סוכות קו ג (ע"פ חוק"ט):

בענייני מסירת הפתקין, אמיתות העניין הוא זה כי הנה עיקר הדין נידון ונגמר בחצות ראשונה של ליל הושענא רבה, ואז תיכף אחר חצות אתעדי צולמא מעל רשייהו דמאן דאיחתים ח"ו למיתה. לכן נוהגים לעסוק בחצי הלילה הראשון עד חצות בספר "דברים". ואמנם עיקר הדין עתה הוא להימסר הפתקין שנחתמו בנעילת יום הכיפורים אם לא חזרו בתשובה כל הימים שמן יום הכיפורים עד הושענא רבה. ונמסרים הפתקין ביד השלוחין לפעול הדין והמשפט למי שנתחייב, אבל אף על פי שנמסרו הפתקין בידם לא ניתן להם רשות לפעול המשפט והעונש הכתוב באותם הפתקים עד יום שמיני עצרת, כדי לתת עוד זמן את החוטאים שישובו בתשובה ביום ההוא של הושענא רבה. ואם ישובו, יחזרו לקחת הפתקים מיד השלוחים ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה. ולכן כל יום הושענא רבה יש בו קצת דין עד יום שמיני עצרת. לכן נוהגים לומר תהילים וסליחות אחר חצות ליל הושענא רבה, אבל לא יאמר "ויעבור". **לכן צריך האדם לזוהר לכוון דעתו מאוד מאוד בתפילת הושענא רבה ובכל מעשיו ביום ההוא, כיון שעדיין יש לו תקנה אז. כנ"ל.**

ב. **לימוד** הלילה - ביום אחרון של חול המועד הוא הושענא רבה. נוהגין להיות נייעורים בלילה ולעסוק בתורה כמו שנדפס הסדר, לפי שבחג נידונין על המים, וכל חיי האדם תלויים במים, והיום הוא יום האחרון של החג והכל הולך אחר החיתום. (ענין שו"ע תרסד סעי' א ומשני"ב שם ס"ק א וכה"ח שם ס"ק ג, ד).

ג. **מריבים** בתפילות ותחנונים בהושענא רבה כי הוא סיום נ"א יום שניתנו לישראל בחסד עליון לעשות תשובה ותתקבל תשובתם. והם: שלושים יום של אלול, וכ"א יום של תשרי. חלקם תשובה מתוך יראה וחלקם מאהבה. ויום זה הוא סיום נ"א יום. לכן נקרא "הושענא רבה". (בא"ח וואת הברכה א).

ד. **לפי** הזוהר הקדוש כל גזר דין שנגזר על אדם נחתם בחותם פנימי וחותם חיצוני. הפנימי נחתם ביום הכיפורים, ובליל הושענא רבה בעת חצות לילה נגמר ונעשה חותם החיצון למעלה. וזה מה שנקרא "מסירת הפתקין" למלאכים, פתקין שבהם כתוב פסק הדין שנגזר על האדם ביום הכיפורים. וראוי שישוּב אדם במהרה, כי אינו דומה מי ששב בתשובה לפני מסירת הפתקין, למי ששב בתשובה לאחריה. ואף על פי שנמסרו הפתקין, יש עוד זמן להצלה עד שמיני עצרת. **לכן צריך להתעורר בתשובה גדולה בהושענא רבה, ויהי לב האדם חרד בתשובה כל היום.** (בא"ח שם ב).

(אמאר חרדני לחוטאיה)



סיפור השבוע
מעשיהם של צדיקים

אל יהודי

דרש הרב זצ"ל, בסמוך לחג הסוכות: "הסוכה היא צילא דמהימנותא" [פירוש, צל האמונה], ולכן יש לשמור על כבודה וניקיונה". ובהקשר זה סיפר הרב: "פעם החליטו במשרד החוץ שכמה כמרים יבואו לבקרני בסוכה, וכיוון שלא הייתה לי אפשרות לסרב לכך, הנחתי לאורך הסכך, במזרח של הסוכה, ניילון מלמעלה". באופן זה כל מי שישב תחת הניילון לא ישב בסוכה אף-על-פי שהוא הרגיש כאילו הוא בסוכה.

הרב סיפר כי הוא היה נוהג כך תמיד לצורך המים של נטילת הידיים שלא יהיו ממש בסוכה. והיה שם על קצה הסוכה ניילון. ותחתיו היו המים של הנטילה. כל זה כדי לא לזלול בכבודה של הסוכה.

המשיך הרב לספר את שאירע באותו ביקור: "הושבתי את הכמרים במזרח, והם שמחו שמחה גדולה". לא היה להם שמץ של מושג שהם כלל לא יושבים בסוכה, על אף שלמראה עיניהם כך נראה היה הדבר. "ישבנו ודיברנו", תיאר הרב את הביקור. כשראה הרב שהעת כשרה לכך, פנה אליהם בדברים. "אמרתי להם: אתם בוודאי יודעים שהאלוה שלכם היה יהודי", לכן אמר להם הרב שהם צריכים להשתדל שבמקומותיהם לא ירדפו את היהודים ולא יעודדו את האנטישמים. הנוצרים מצדם התפעלו מאוד מהדברים. "אבל הנזירה הראשית קמה ממקומה, נשאה ידיה לשמים ואמרה: אלי הטוב, תראה מה אומר עליך הרב של היהודים, שאתה יהודי!". רחמנות!

בזכות הזהירות והנקיות

מעשה זה התרחש בבית הכנסת "היכל יעקב" של הרב זצ"ל, בליל הושענא-רבה. אני חושב שראו אותו עוד כמה אנשים חוץ ממני, כי בלילה הזה בית הכנסת הומה מאנשים. בליל הושענא-רבה היה הרב יושב רוב הלילה בבית המדרש, ועושה שתיים או שלוש הפסקות קצרות לצאת לסוכה של בית הכנסת כדי לשתות משהו. בסוכה היה שולחן ערוך ומלא בכל טוב.

זכיתי לשבת בדיוק מול המקום שבו הרב בחר לשבת לשתות. מישהו הגיש לרב כוס שתייה. הרב עמד לברך, ופתאום שמתי לב שהרב הפנה את מבטו מעל הכוס הצידה אל עבר השולחן. עקבתי אחרי מבטו של הרב וראיתי שהוא מתבונן בצלחת בוטנים מלוחים.

הוא קרא בלחש לאחד הגבאים, ולאחר חקירה קצרה הרב אמר משהו וכל הבוטנים הוסרו מהשולחן. כנראה שהבעיה היתה בכשרות של הבוטנים, והרב הבחין בכך. אני נדהמתי למראה עיניי. כיצד הרב "הרגיש" שמשוהו על השולחן איננו בסדר?! הבנתי שאלו הן הזהירות והנקיות שה"מסילת ישרים" מדבר עליהן, ושרק מעט מאוד יחידים זכו להשיג אותן בעוצמה שכזו! (משה יעקב לוקסנברג, מתרגם "קול צופיך" לצרפתית)

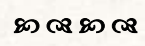
(מתוך "אביהם של ישראל")

צדקה גדולה "לכבוד האושפיזין"

עפ"י הזוהר הקדוש, האושפיזין מגיעים לסוכה בנתינת "צדקה גדולה" לכבודם.

בבית מדרשנו מחלקים בס"ד צדקה לבני תורה נצרכים בחג הסוכות ובחול המועד.

כל מי שיכול להשתתף במצוה חשובה זו (כנדבת ליבו). תבוא עליו ברכה



- ✓ ניתן להניח בכל שעה בקופה המוגנת ✓ **בנק פאגי (52)**. סניף 174. ח-ן 54173
- ✓ **באתר "עטרת מרדכי אליהו"/מצוות החגים** ✓ **ביט למס' 054-4477562**
- ✓ **אתר "קהילות" קופה - 3924** ✓ **בטל' 08-9397933 / 054-4477562**

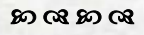
ביום א', כ' תשרי (26.9)

יתקיים בס"ד **לימוד ליל הושענא רבה**

בבית מדרשנו.

תחילת הלימוד ב **22:30**

שחרית בנץ החמה עם אברכי אשמורת.



בשמחת תורה יתקיימו הקפות **בכל** התפילות. (עזרת נשים פתוחה)

בית תורה וחסד - "עטרת מרדכי אליהו"
רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
08-9397933 | 054-4477562
ateretme@gmail.com

העלון מוקדש לעילו נשמת:

דוד בן עישה ז"ל, יעקב בן דינה, אברהם בן רחל,
דוד בן סולטנה, משה בן אברהם ורייזל, אברהם עזיז בן הדיה
שמאי בן אברהם, אהרון בן סלימן, נטע חנה בת שמעון, ציון גימיל בן שרה
שפרה בת זרינה, תמר בת ענת, פרחא פאני ביטון, הרבנית תופחה בת לולו, בלומה בת שלמה ומלה